

ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership)

Profile Presentation

ผู้จัดทำ นางกมลชนก ธงทอง
รหัสนักศึกษา 62561802041

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 22
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

2

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

3

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

4

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

5

มาตรฐานพฤติกรรมของภาวะผู้นำทางวิชาการ

6

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ** (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 น. 15 อ้างถึงใน วิเชียร ทองคลี, 2560 น. 17) ได้กำหนดลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบไว้ประการหนึ่ง ได้แก่ ต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและใช้คำภาษาอังกฤษว่า Instructional leadership พร้อมกับขยายความว่า เป็นผู้ที่ต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริม และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเป็นผู้สร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

❖ **รุ่งนภา นุตราวงศ์** (2552, น. 57) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทความต้องการของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบตรวจสอบและประกันคุณภาพเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ต่อไป

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553 อ้างถึงใน อัศนีย์ สุกิจใจ, 2560 น. 41) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำ หรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ **กระทรวงศึกษาธิการ** (2553, น. 10) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการนำบุคลากรของสถานศึกษาให้ร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานด้านวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหา และหลักการบริหารงานด้านวิชาการอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวข้องกับ ขอบข่ายงานวิชาการ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายในด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ **ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์** (2553, น. 12) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การใช้ศิลปะและความสามารถของบุคคลหนึ่งที่น่าสนใจและมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ผู้รายงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมโดยใช้กระบวนการสื่อสารหรือการติดต่อกันและกันกับผู้ร่วมงาน จนสามารถดำเนินการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

❖ **บุญพา พรหมณะ** (2559, น. 30) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษาในการชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าว จูงใจในการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้าง

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

บรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

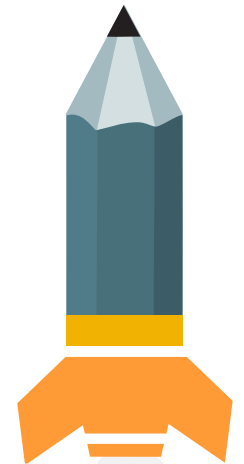
❖ **ฮอย และฮอย** (Hoy and Hoy, 2003 อ้างถึงใน พระมหาพิทยา จันทรวงศ์, 2557 น. 42) ได้กล่าวไว้ ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้นำทางการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยการสนับสนุน บำรุง และรักษา วัฒนธรรมของโรงเรียนและโปรแกรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาให้เจริญเติบโตอย่างมีอາชีพ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ

หมายถึง พฤติกรรมและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้กลยุทธ์ทางการเป็นผู้นำ และการบริหาร ที่สามารถนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการ ให้บรรลุเป้าหมายและสามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตลอดทั้งการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

❖ **เมอร์ฟี และเควิน** (Murphy and Kevin 1999, p. 163) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่าภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อบทบาทผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา ในอนาคตจะต้องสร้างทั้งองค์การและปรับปรุงระบบใหม่เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของโครงสร้างสังคมใหม่ ความรู้ในการสอนและหลักสูตรจะเน้นทักษะหนึ่งในการเป็นผู้นำ จากที่มุ่งเน้นที่การสอนและการเรียนรู้ จากด้านของจรรยาบรรณในการทำงาน มีการยอมรับฟังจากผู้ร่วมงาน และช่วยในการกำหนดทิศทางในโรงเรียนและยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองการศึกษาเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการบริหารเพื่อต่อสู้กับปัญหาที่ไม่ต้องให้นักเรียนเผชิญหน้าอย่างโดดเดี่ยว

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

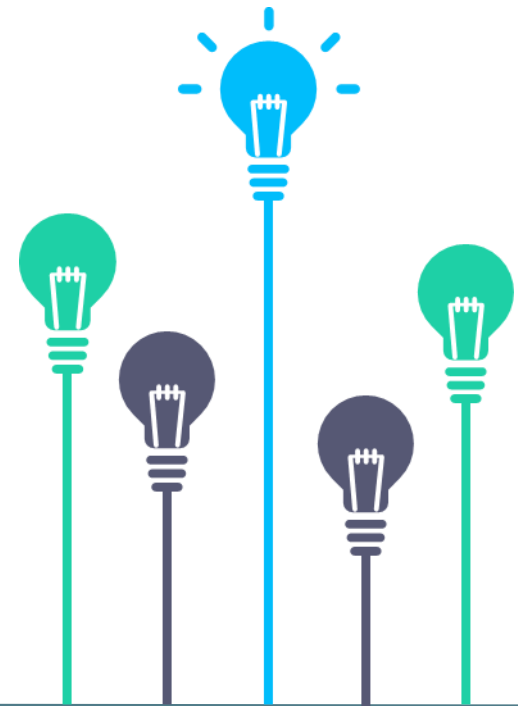
❖ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 2009 อ้างถึงใน พระมหาพิทยา จันทรวงศ์, 2557 น. 42) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากในการใช้กลยุทธ์ของการประสานงานและการควบคุมที่จะปรับพันธกิจด้านวิชาการของโรงเรียนกับกลยุทธ์และการดำเนินการ ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการจะไม่เน้นการเป็นผู้นำเพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยบทบาททางการบริหารได้รวมถึงการประสานงาน การควบคุม และกำกับดูแลหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องข้องการมีส่วนร่วมกับ "หลักทางเทคนิค" ของการศึกษา คือการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ผู้นำทางวิชาการจะต้องประกอบด้วยความเชี่ยวชาญและความสามารถพิเศษ เป็นแกนนำในการทำงานอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน และกล้าหาญในการทำงานโดยตรงกับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการเรียนรู้

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ เชลล์ (Chell. 2001, p. 5) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารงานภายในสถานศึกษาและเป็นผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู ตลอดจนมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา การศึกษาถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นหนทางหนึ่งอันจะนำไปสู่การสร้างควมมีประสิทธิภาพเป็นเลิศของสถานศึกษา

❖ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, น. 190) กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจ และประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการ และวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริม และพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

สรุปได้ว่า

ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นสามารถสร้างวิสัยทัศน์ และขับเคลื่อนสถานศึกษา จนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษาได้ โดยกระบวนการโน้มน้าวของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างเป้าหมายความสำเร็จที่ จุดเดียวกันขององค์กร

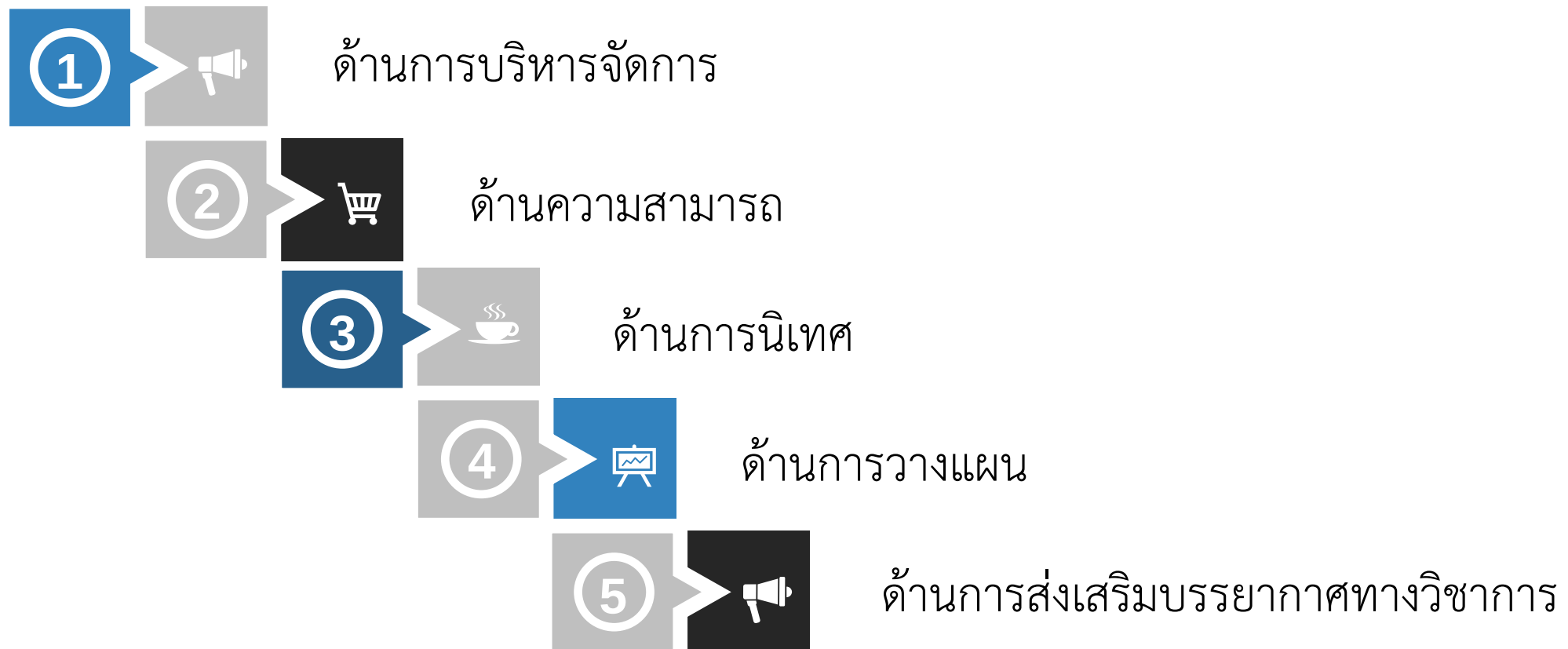

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 35) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ รุ่งच्छดาพร เวหะชาติ (2551, น. 13) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการสถานศึกษา วางแผนยุทธศาสตร์ วางแผนปฏิบัติการ

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน

ด้านการบริหารตนเอง ทีมงาน และชุมชน

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985, p. 221-224) ได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน (Defining the school Mission)

มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน

1.2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

2. การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 การนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู

2.2 การประสานงานการใช้หลักสูตร

2.3 การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (Promote School Climate) มีองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน

3.2 การดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด

3.3 การจัดสิ่งจูงใจให้กับครู

3.4 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

3.5 การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ

3.6 การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

❖ **อัbben และฮิวส์** (Ubben & Hughes , 1987, p. 97-99) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. การทำงานตามเวลาที่กำหนด
2. การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน
3. การมุ่งเน้นด้านวิชาการ
4. การคาดหวังต่อครูและผลการปฏิบัติงานของครู
5. การทำงานด้านหลักสูตร
6. การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ
7. การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ แมคอีแวน (McEwan, 1998, p. 13) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน ดังนี้

1. การสถาปนาเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน
2. การจัดการทีมงาน (Staff)
3. การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
5. การตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน
6. การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ
7. การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงานและผู้ปกครอง

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ เซย์ฟาร์ธ (Seyfarth, 1999, p. 165-273) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. มุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร
2. การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
3. การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. การประเมินผลการสอนของครู
5. การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ **กลิคแมน** (Glickman, 2007, p. 47) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านองค์ความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางด้านวิชาการเพื่อใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบย่อย คือ

- 1.1 ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผล
- 1.3 ความรู้และความเชื่อเกี่ยวกับปรัชญาในการจัดการศึกษา
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาทางการบริหาร
- 1.5 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- 1.6 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

2. ด้านภาระหน้าที่ (Tasks) เป็นภาระหน้าที่ที่สัมพันธ์กับความรู้ มีองค์ประกอบย่อย คือ

2.1 การนิเทศและประเมินผลการสอน

2.2 การพัฒนาบุคลากรและทีมงาน

2.3 การพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

2.4 การพัฒนากระบวนการกลุ่ม

2.5 การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยในชั้นเรียน

2.6 การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2.7 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

3. ด้านทักษะจำเป็น (Skills) เป็นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ทักษะการติดต่อสื่อสาร
- 3.2 ทักษะด้านบุคคล
- 3.3 ทักษะการนิเทศ
- 3.4 ทักษะการตัดสินใจร่วมกัน
- 3.5 ทักษะการกำหนดเป้าหมาย หรือการกำหนดวิสัยทัศน์
- 3.6 ทักษะการประเมินผลและการวางแผน
- 3.7 ทักษะการสังเกต
- 3.8 ทักษะการวิจัยและประเมินผล

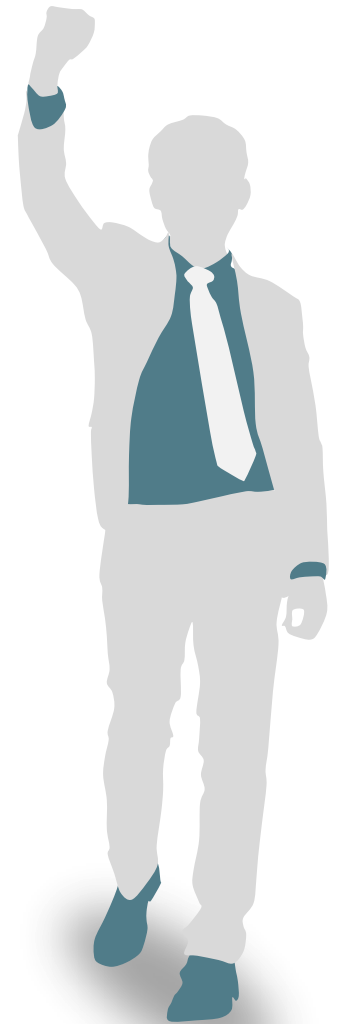

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 อ้างถึงใน อัสนีย์ สุกิจใจ, 2560 น. 39-40) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ 3 เกณฑ์ใหญ่ และในส่วนของเกณฑ์ที่ 2 ได้กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

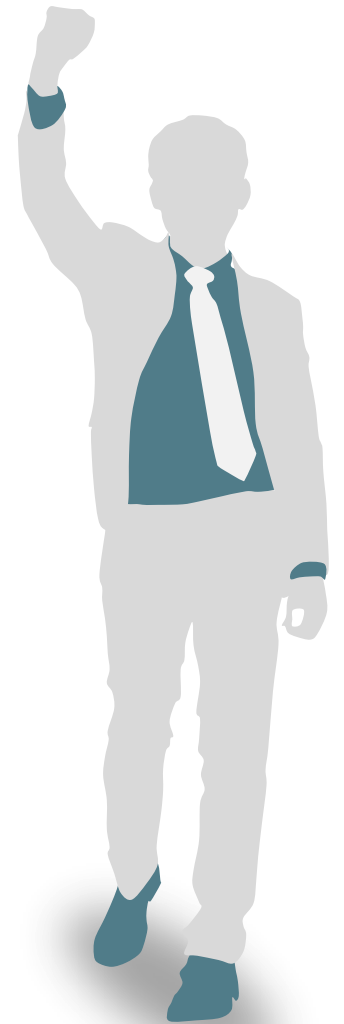
1. มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. มีภาวะผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้
4. มีศักยภาพ ในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ
5. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

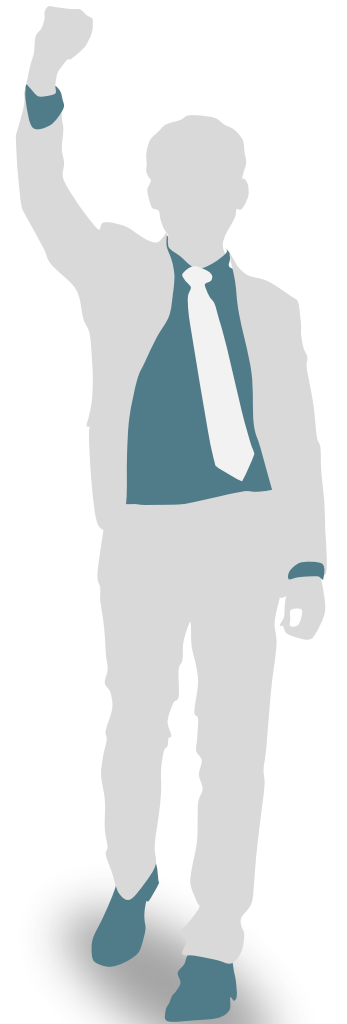
❖ **ทรัสตี** (Trusty, 1986 p. 26 อ้างถึงใน สุมณา ศรีกังพาน, 2560 น. 16-17) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการมี 17 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติ
3. สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษาและห้องเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของสถานศึกษา
4. สร้างความเชื่อมั่นว่า โครงการทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นผลมาจากการวิจัยและ การปฏิบัติทางการศึกษา

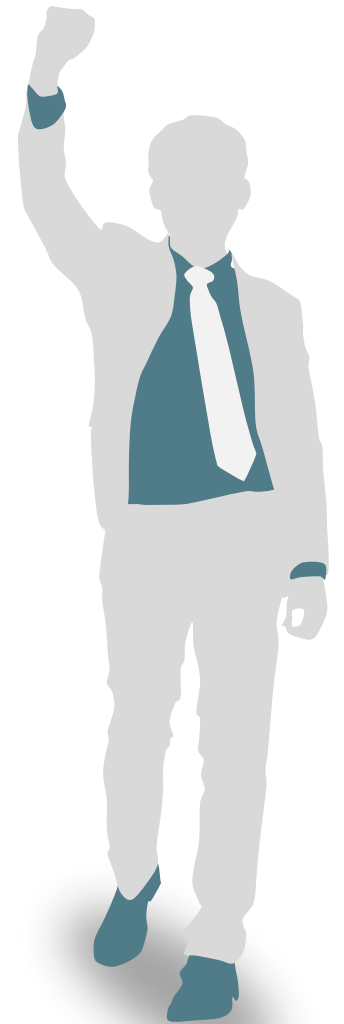
บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

5. มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของผู้เรียน
6. ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
7. ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
8. ติดต่อสื่อสารกับครูและนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐานทางวิชาการ
9. ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคม
10. ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของผู้เรียน
11. มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
12. ให้ความร่วมมือกับผู้เรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ปัญหาด้านวินัย

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

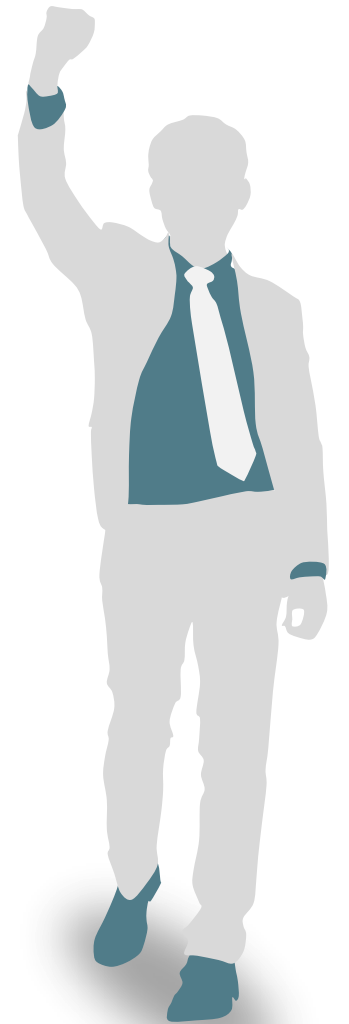
13. ร่วมมือกับผู้เรียนให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหา
ด้านวินัยผู้เรียน
14. ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหา
ด้านวินัยผู้เรียน
15. มีปฐมนิเทศคณะครูเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา
16. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม
17. ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

❖ ฮอย และแวน (Hoy and Wayne, 2003 p. 189 อ้างถึงใน สุมณา ศรีกิ่งพาน, 2560 น. 17) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีดังนี้

1. ความเป็นเลิศทางวิชาการ
2. การปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
3. ช่วยเหลือในทางสร้างสรรค์
4. ผู้นำทางปัญญา
5. เป็นศูนย์กลางปรับปรุงการเรียนการสอน
6. เป็นผู้นำในการตระหนักและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ

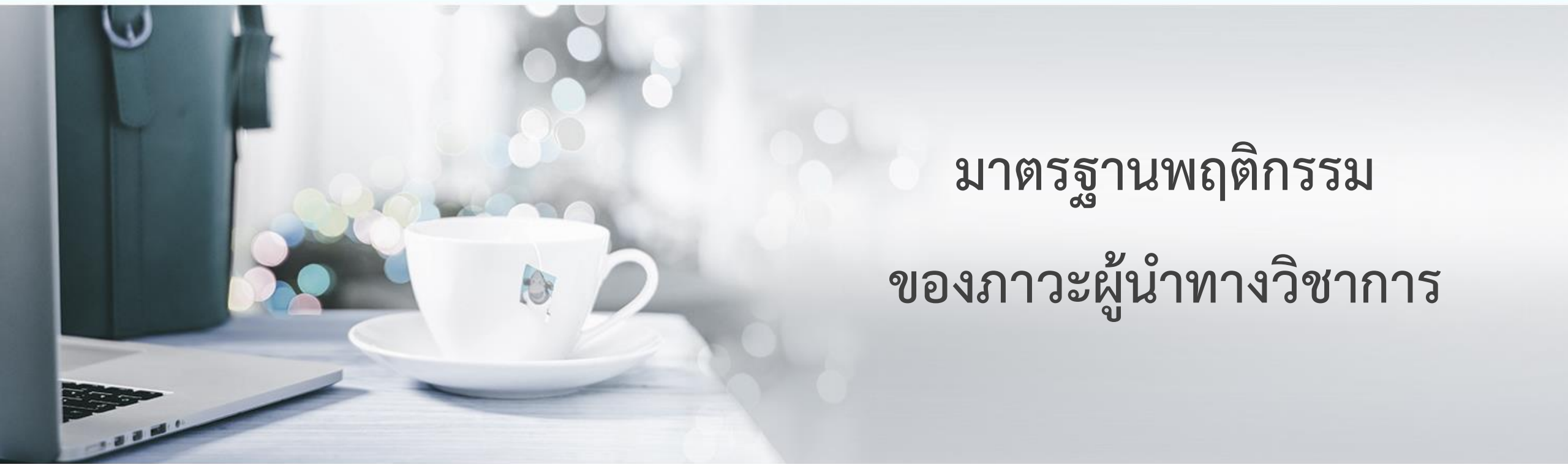

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

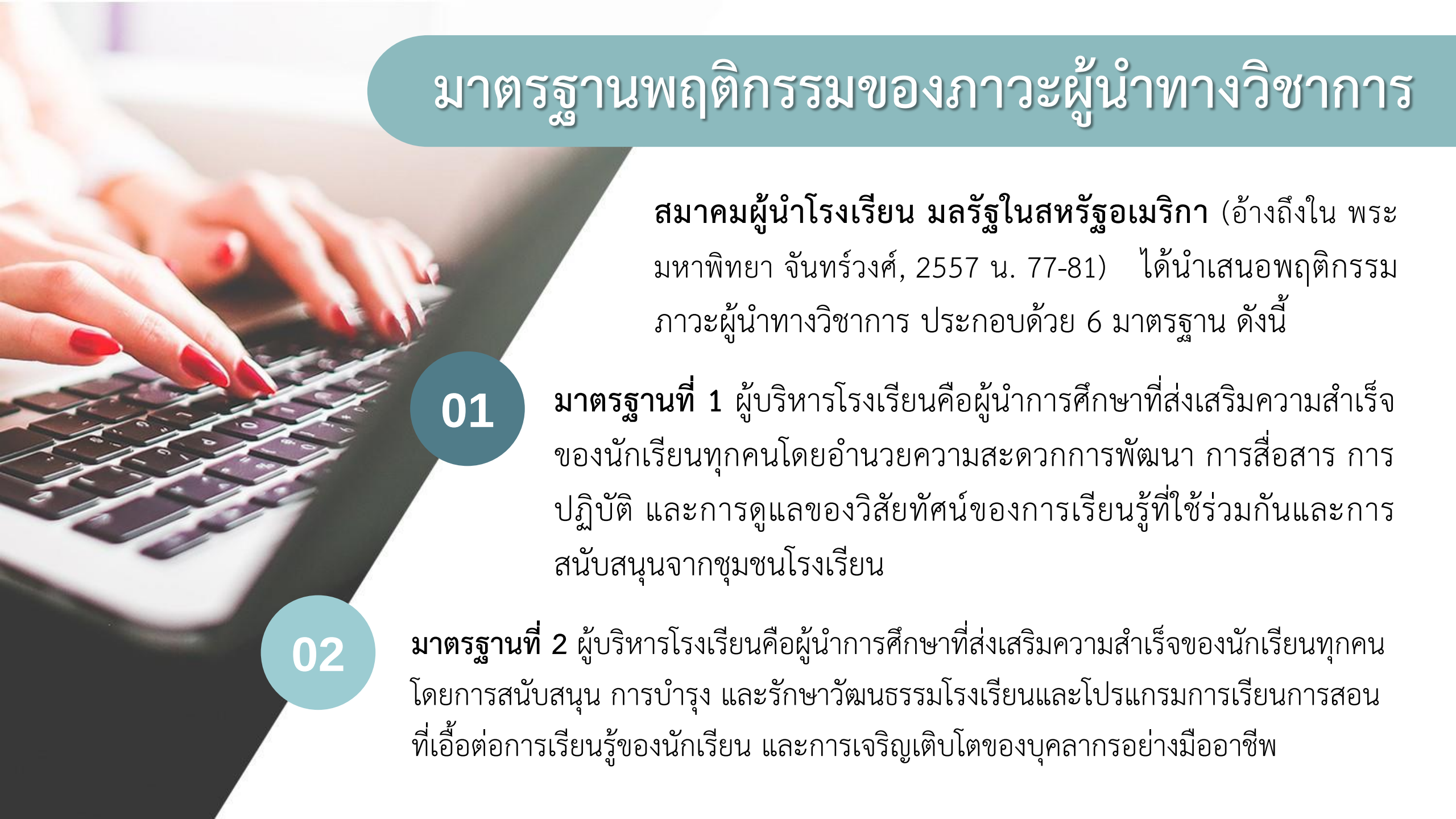
สรุปได้ว่า

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาปราศจากบทบาทผู้นำทางวิชาการแล้ว สถานศึกษาจะพัฒนาให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการได้นั้นถือเป็นเรื่องยาก

มาตรฐานพฤติกรรม ของภาวะผู้นำทางวิชาการ

มาตรฐานพฤติกรรมของภาวะผู้นำทางวิชาการ

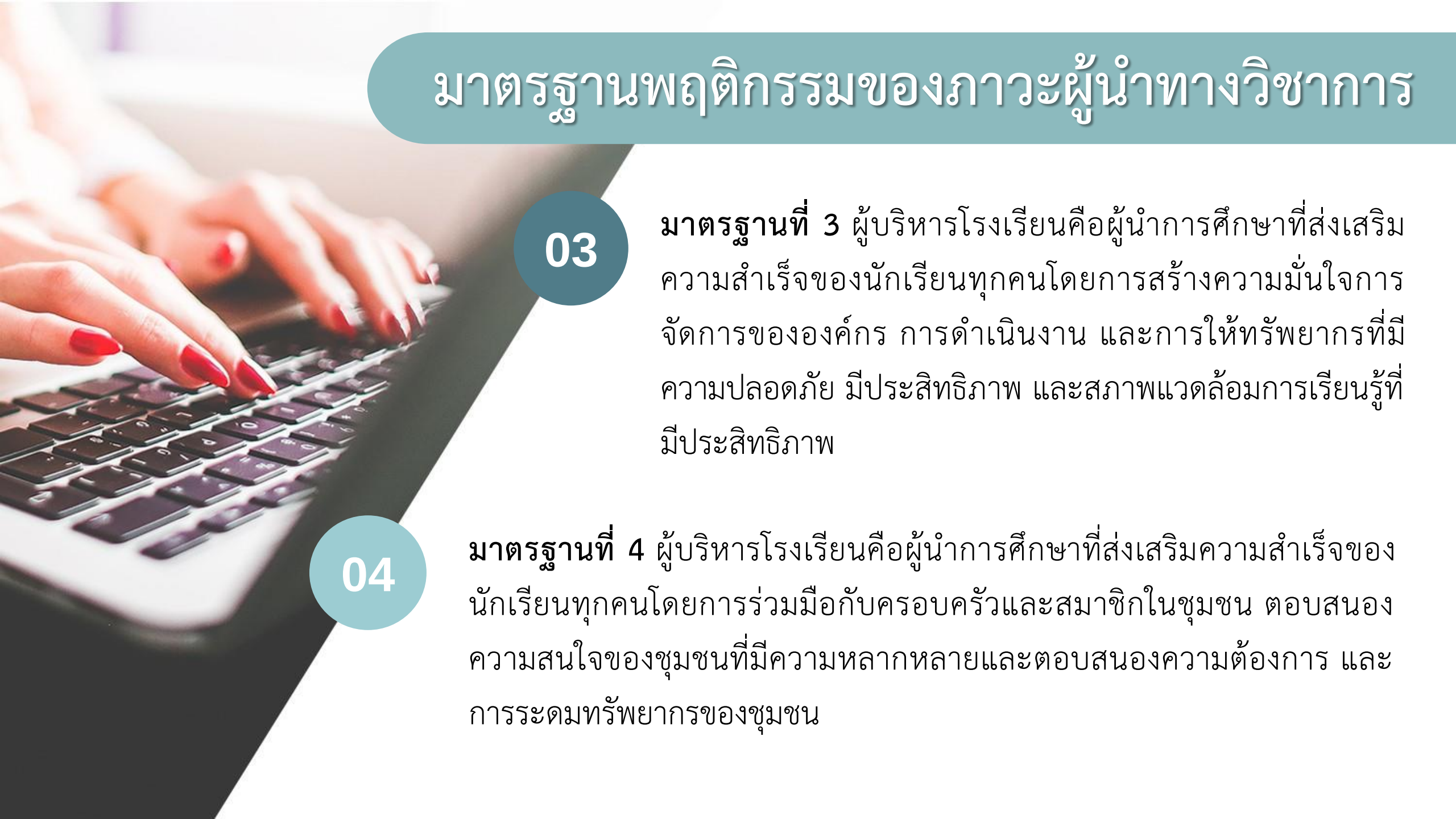
สมาคมผู้นำโรงเรียน มลรัฐในสหรัฐอเมริกา (อ้างอิงใน พระมหาพิทยา จันทรวงศ์, 2557 น. 77-81) ได้นำเสนอพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน ดังนี้

01

มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยอำนวยความสะดวกการพัฒนา การสื่อสาร การปฏิบัติ และการดูแลของวิสัยทัศน์ของการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันและการสนับสนุนจากชุมชนโรงเรียน

02

มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยการสนับสนุน การบำรุง และรักษาวัฒนธรรมโรงเรียนและโปรแกรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และการเจริญเติบโตของบุคลากรอย่างมืออาชีพ

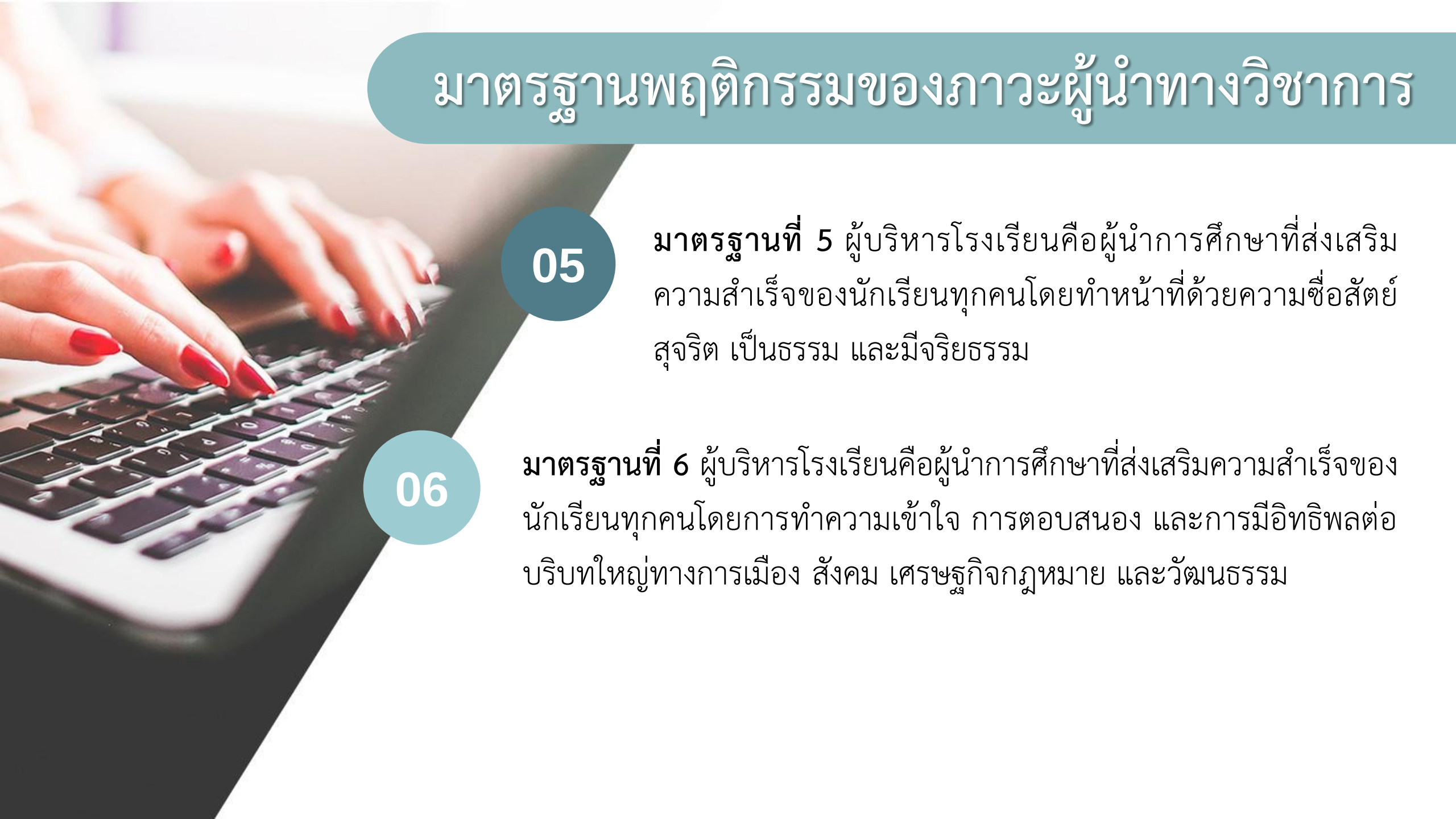
มาตรฐานพฤติกรรมของภาวะผู้นำทางวิชาการ

03

มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยการสร้างความมั่นใจการจัดการขององค์กร การดำเนินงาน และการให้ทรัพยากรที่มีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

04

มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยการร่วมมือกับครอบครัวและสมาชิกในชุมชน ตอบสนองความสนใจของชุมชนที่มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการ และการระดมทรัพยากรของชุมชน

มาตรฐานพฤติกรรมของภาวะผู้นำทางวิชาการ

05

มาตรฐานที่ 5 ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นธรรม และมีจริยธรรม

06

มาตรฐานที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยการทำความเข้าใจ การตอบสนอง และการมีอิทธิพลต่อบริบทใหญ่ทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจกฎหมาย และวัฒนธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

❖ งานวิจัยในประเทศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี

เกตุสุดา หิองการจร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกตุสุดา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี และ 2) เปรียบเทียบระดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน และด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

❖ งานวิจัยในประเทศ

รูปแบบการพัฒนาระบบบริหารงานของมหาวิทยาลัย
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

นายวิเชียร ทองคลี

คลังข้อมูลสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์
นางวิมลลักษณ์ บุญธรรม

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ. 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิเชียร ทองคลี (2560) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือการทำงาน และการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ด้านการพัฒนา ศักยภาพบุคลากร ด้านการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้าง เครือข่าย
การทำงาน 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 แนวคิด หลักการ ประกอบด้วย
หลักการและเหตุผล และวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 หน่วย
การเรียนรู้ ได้แก่ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การ
พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนา ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การพัฒนา
ศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือใน
การพัฒนาการศึกษา และการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 การ
ประเมินผลหลังการพัฒนา ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา
กิจกรรม สื่อ/แบบทดสอบ และเกณฑ์การประเมิน

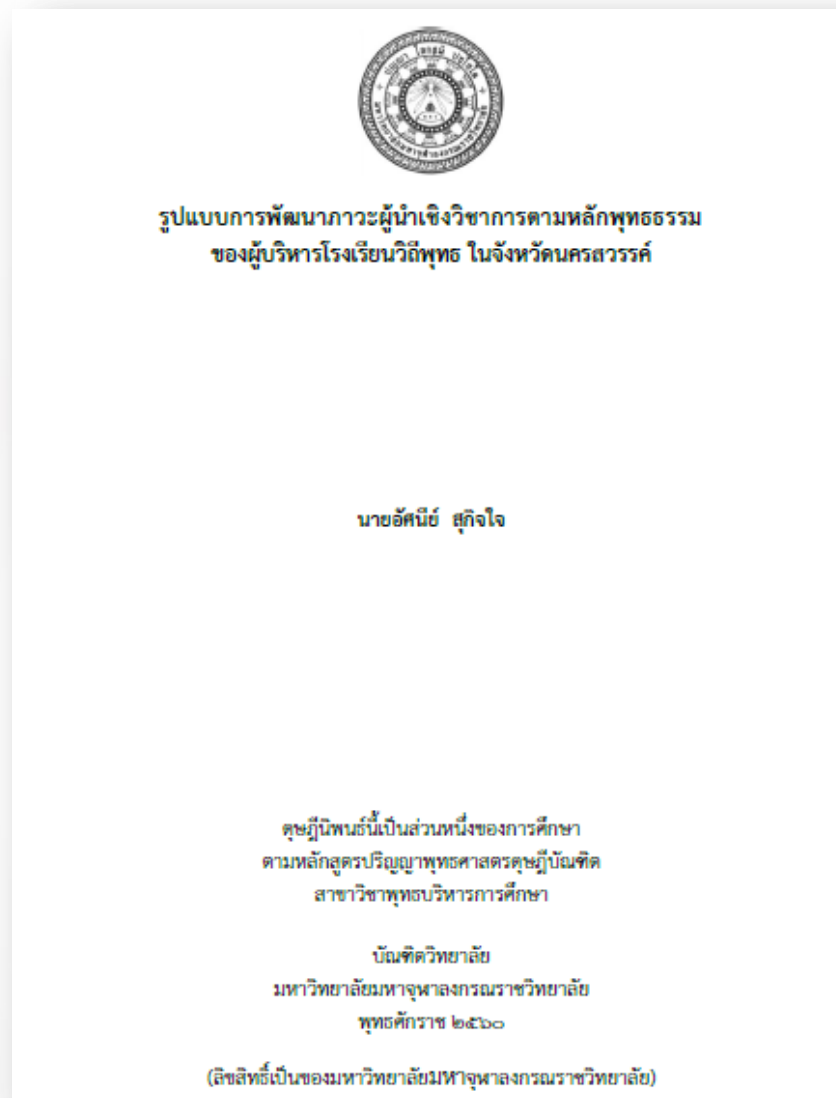
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) ผลการประเมินความเป็นไปได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก มากที่สุด ได้แก่ ส่วนที่ 1 แนวคิดหลักการ ระดับมาก
รองลงมา ส่วนที่ 3 การประเมินผลหลังการพัฒนา ระดับมาก และส่วนที่ 2
การดำเนินการพัฒนา ระดับมาก ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ
พัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มากที่สุด ได้แก่ ส่วนที่ 1 แนวคิด
หลักการ รองลงมาได้แก่ ส่วนที่ 3 การประเมินผลหลังการพัฒนา ระดับ
มากที่สุด และส่วนที่ 2 การดำเนินการพัฒนา ระดับมาก ตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

❖ งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อศนีย์ สุกใจใจ (2560) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของการพัฒนภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1. ด้านบริหารจัดการหลักสูตร 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5. ด้านการวัดประเมินผล 6. ด้านการนิเทศการศึกษา 7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และ หลักทศตียปาปณิกธรรม ได้แก่ จักขุมา วิธโร นิสสยสัมปันโน 2) รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธในจังหวัดนครสวรรค์ บุรณาการโดยนำหลักทศตียปาปณิกธรรม อันเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมในการนำมาสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะส่วนบุคคลของ ผู้บริหารโรงเรียนที่ทำงานด้วยความรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสามารถ ความชำนาญการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความตั้งใจจริง มีองค์ประกอบสำคัญ คือ จักขุมา เป็นผู้บริหารมีปัญญา มองการณ์ไกล มีภูมิความรู้ทางด้านการศึกษา มีการพัฒนาคน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ส่วนการสร้างความสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่างการศึกษา กับสถานะแวดล้อมทางสังคม ผู้บริหารต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาและแนวโน้มทางการศึกษาของไทยได้อย่างชัดเจน มีความเป็นผู้นำในด้านการปฏิรูปการศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำในการบริหาร วิธฺุโร ต้องเป็นผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีภูมิความรู้ทางการบริหาร มีความรู้ในหลักการบริหารเทคนิคทางการบริหาร และการวางแผนกลยุทธ์ ตลอดจนสามารถนำหลักวิชามาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การบริหารการจัดการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

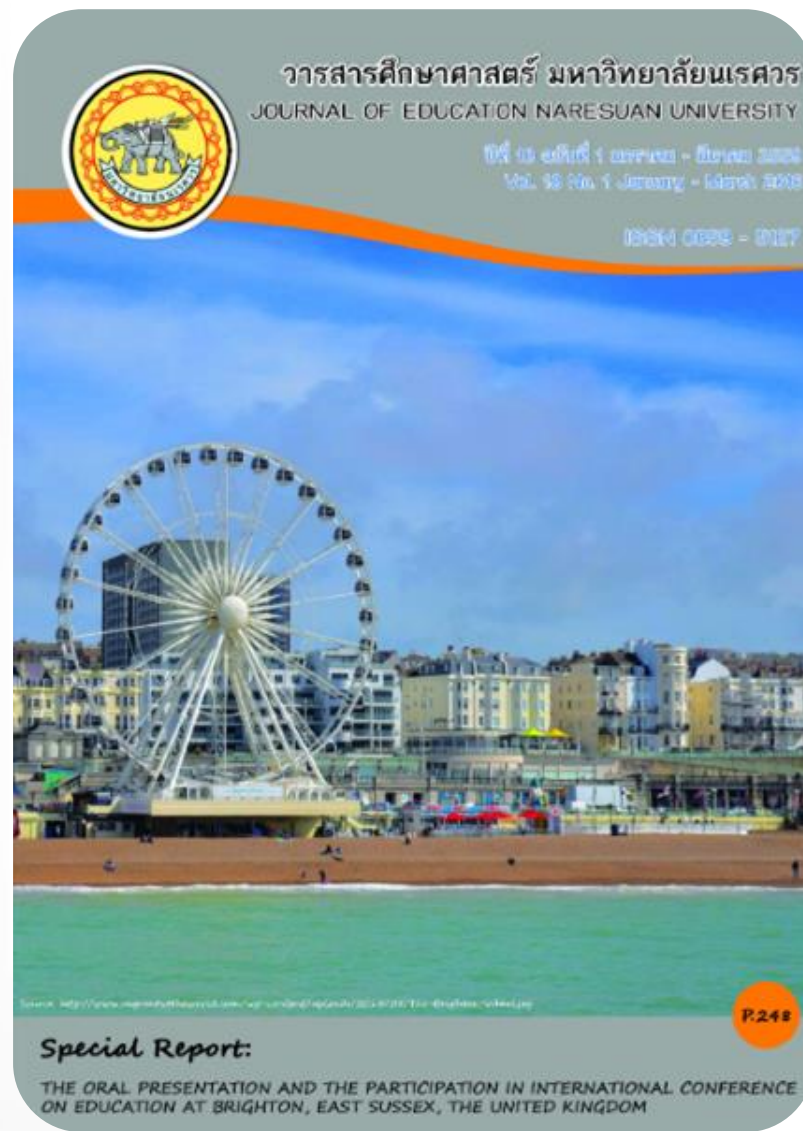
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

และนิสสยสัมพันธ์ ต้องเป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการใช้ศาสตร์ และศิลป์ มีทักษะด้านคตินิยม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิค วิธี มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุครุภัณฑ์ และ อาคารสถานที่ ตลอดจนมีความสามารถในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนมาพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ภายในสถาบันการศึกษาให้ประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศ

3) การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหาร โรงเรียนวิถีพุทธ ในจังหวัดนครสวรรค์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๗ องค์ประกอบ ซึ่งมีความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งผลของการประเมินรูปแบบ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

❖ งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจิตา สุขทั่วญาติ (2559) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในทศวรรษหน้า ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในทศวรรษหน้าของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) คุณสมบัติภาวะผู้นำทางวิชาการในทศวรรษหน้าของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความรู้ความเข้าใจการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านความสามารถในการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3. ด้านการส่งเสริมวัตกรรมการเรียนการสอนโดยเทคโนโลยีการสื่อสารในสถานศึกษา 4. ด้านความสามารถในการพัฒนาครูและนักเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน 5. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในทศวรรษหน้าของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. การศึกษาการสร้างภาวะผู้นำด้วยตนเอง 2. การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษา 3. การส่งเสริมประสบการณ์การสร้างภาวะผู้นำ และ 3) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 2. การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 3. การตรวจสอบติดตามและประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 4. การปรับปรุงการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิมีความเป็นประโยชน์ในระดับสูงมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมินโดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่อยู่ในระดับสูงมากเช่นเดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

❖ งานวิจัยต่างประเทศ

Quah Cheng Sim (2011) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ตรวจสอบบทบาทความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและขอบเขต ประสิทธิภาพโดยครูใหญ่ของมาเลเซียนอกจากนี้ยังตรวจสอบความ สอดคล้องระหว่างระดับของการเป็นผู้นำทางวิชาการและระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของนักเรียน PIMRS โดยใช้แบบสอบถามปรับจาก Hallinger (1987) พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนในประเทศมาเลเซีย ประสบ ความสำเร็จในการนำบทบาทผู้นำ 7 ประการมาใช้ (seven dimensions of instructional leadership role) ซึ่งมี 4 ข้อที่พวกเขาให้น้ำหนักเป็น พิเศษ คือ 1) การอธิบายพันธกิจ วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

❖ งานวิจัยต่างประเทศ

2) ฝ้าดูความก้าวหน้าของนักเรียน 3) ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และ 4) สนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ผู้อำนวยการได้เน้นไปที่การเรียนการสอนใน โรงเรียนจริงๆ อาจกล่าวได้ว่าผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำทางด้านการ สอนเพื่อให้บรรลุ เป้าประสงค์ของโรงเรียน

Thank you